

Místní Plán Inkluze SPSZ Frýdlantsko 2016-2018

Zpracoval: MAS Frýdlantsko, z.s.
Vedoucí zpracovatelského týmu: Mgr. Lucie Winklerová, M.A.
Ve Frýdlantu, 2016

Obsah

1. Úvodní část	3
Popis území řešeného v MPI	3
Obecná charakteristika lokality	3
Demografie	4
Hlavní cíle MPI	4
Metody tvorby plánu a zapojení veřejnosti	4
Komunikační a osvětové aktivity:	5
2. Analytická část	6
Charakteristika školství v řešeném území	6
Předškolní vzdělávání	7
Základní vzdělávání	11
Střední vzdělávání	14
Neformální a volnočasové vzdělávání	16
Problematika sociálního vyloučení v souvislosti se vzděláním	17
3. Strategická část	19
Strategická vize	19
Strategické cíle	19
1. Obce podporují zavádění inkluzivního vzdělávání ve všech svých školách a vůči veřejnosti	19
2. MŠ jsou dobře připravené na práci s dětmi ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí - umí s dětmi i jejich rodiči správně pracovat a komunikovat	21
3. Děti ohrožené sociálním vyloučením a jejich rodiče jsou aktivně podporováni v nástupu do místních MŠ	24
4. ZŠ a SŠ jsou dobře připravené na práci se žáky ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí - umí se žáky i jejich rodiči správně pracovat a komunikovat	25
5. Všichni aktéři vzdělávání podporují žáky ohrožené sociálním vyloučením v dosahování školního úspěchu, podporují jejich aktivní trávení volného času a rozvoj klíčových kompetencí a gramotností	27
4. Implementační část	30

1. Úvodní část

Nositelem Místního plánu inkluze (MPI) je Lokální partnerství (LP) Frýdlantsko. Bylo ustaveno v rámci svého prvního setkání dne 4. září roku 2014. V roce 2015 byl vytvořen a všemi zapojenými obcemi schválen společný Strategický Plán Sociálního Začleňování pro Frýdlantsko (SPSZ) pro roky 2015-2018.¹ MPI aktualizuje SPSZ v oblasti vzdělávání a za cíl si klade systematizovat opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. MPI je tvořen na dobu 3 let. Důraz byl kladen na zajištění souladu MPI s platnými národními, krajskými a místními strategickými dokumenty.

Východiskem pro plánování v oblasti vzdělávání byly stávající dokumenty LP, MAP, příp. měst² a obcí Frýdlantska. Protože se v případě MPI jedná o tzv. „živý“ dokument, který bude průběžně evaluován, je počítáno s tím, že do MPI budou implementovány i strategické dokumenty, které v území teprve vzniknou. Kromě SPSZ vychází MPI rovněž ze Situační analýzy Frýdlantsko (SA)³, a dále z poznatků a analýz projektu Místního Akčního Plánování vzdělávání (MAP), který je realizován⁴ pro všechny obce a školy v ORP Frýdlant. MPI vznikl ve spolupráci s jednotlivými aktéry LP⁵ a MAP. Tím bylo krom jiného zaručeno efektivní využití všech poznatků o potřebách a možnostech řešení, které se projednávaly v jednotlivých pracovních skupinách a na dalších platformách již dříve.

Popis území řešeného v MPI

MPI pokrývá území Frýdlantska, ve kterém se uplatňuje tzv. koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL).⁶

Obecná charakteristika lokality

Frýdlantsko je území převážně venkovského charakteru, které se nachází v severním a zároveň pohraničním výběžku okresu Liberec, od jehož zbylé části je geograficky odděleno hřebenem Jizerských hor. V tzv. frýdlantském výběžku se nachází celkem 18 obcí, mezi nimiž jsou místními správními centry Město Frýdlant, které je obcí s rozšířenou působností, jejíž správní obvod zaujímá celé Frýdlantsko a Nové Město pod Smrkem, které je obcí s pověřeným obecním úřadem.

Frýdlantsko představuje historicky a administrativně relativně jednotný celek ze tří stran ohraničený státními hranicemi s Polskem, jižní část pak navazuje na „zbytek“ libereckého okresu, s nímž je propojena pouze dvěma silničními komunikacemi a jednou železniční tratí.

Frýdlantsko je v kontextu ČR považováno za ekonomicky slabší region⁷, což zapříčinily mnohé faktory. Z těch nejhlavnějších vyjmenujme především geograficky periferní umístění, nedostatečnou infrastrukturu a specifický historický vývoj.⁸

¹ viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-frydlantsko>

² např. Komunitní plán města Frýdlant

³ viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-frydlantsko>

⁴ V březnu 2016 zahájila Místní akční skupina Frýdlantsko společný program rozvoje vzdělávání na Frýdlantsku (MAP)

⁵ Každý člen LP má právo přinášet témata či podněty vztahující se k vybraným tematickým oblastem (problematika bydlení, zaměstnávání, vzdělávání a volného času, a bezpečnosti a prevence sociálně patologických jevů a problematika sociálních služeb a sociálního vyloučení) a také právo hlasovat. Členem může být jak fyzická osoba, tak zástupce daného partnerského subjektu. Procesu LP se v jeho průběhu účastnilo přes 80 osob z více než tří desítek institucí a subjektů. Členství v LP je dobrovolné a stejně tak i účast na jednání pracovních skupin.

⁶ Agentura pro sociální začleňování (ASZ) uzavřela v roce 2014 spolupráci s Mikroregionem Frýdlantsko. Aktivně se do procesu LP zapojilo celkem osm měst a obcí (Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Bulovka, Heřmanice, Dětřichov, Kunratice, Višňová, Habartice).

⁷ Taktéž navazující polské a německé regiony jsou v tomto kontextu považovány za periferní a strukturálně postižené.

Demografie

V celém regionu Frýdlantska podle sčítání lidu z roku 2011 žije 24 124 lidí. V osmi partnerských obcích jsou počty obyvatel následující: Frýdlant 7495 obyvatel, Nové Město pod Smrkem 3639 ob., Višňová 1288 ob. a Bulovka 842 ob., Heřmanice 246 ob., Habartice 481 ob., Kunratice 384 ob., Dětrichov 682 obyvatel. Věková struktura obyvatel se nijak zásadně neliší od průměru celé České republiky.

Mezi obcemi, které spolupracují s ASZ, byla identifikována alespoň jedna sociálně vyloučená lokalita (SVL) na území obcí Frýdlant, Nové Město pod Smrkem a Bulovka.⁹ Jiné zdroje mezi SVL řadí i obec Višňovou.¹⁰

Co se týče vzdělání mají obce na Frýdlantsku ve srovnání s průměrem Česka nebo se zbývajících částmi okresu Liberec výrazný deficit v této oblasti. Například v případě malých obcí, jako je Bulovka nebo Višňová, je podíl osob alespoň s maturitou zhruba poloviční v porovnání s celostátním průměrem. V Bulovce je pak výrazný podíl osob s nejvýše základním vzděláním, ale vysoký podíl této skupiny obyvatel najdeme i v Novém Městě pod Smrkem. V případě Frýdlantu je vzdělanostní struktura blízká se charakteristikám celostátního průměru, ale podíl vysokoškoláků je stále ve srovnání s průměrem za Česko poloviční a počty osob alespoň s maturitou dosahují třičtvrtinového zastoupení v porovnání s charakteristikami Česka.¹¹

Hlavní cíle MPI

MPI aktualizuje SPSZ v oblasti vzdělávání a za cíl si klade systematizovat opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. Cílem je hledat a najít způsoby, jak podpořit v zapojených školách, obcích a organizacích takové vzdělávací metody, přístupy a organizační postupy, které zamezí dalšímu sociálnímu vyloučení místních dětí a žáků ve vzdělávání.

Metody tvorby plánu a zapojení veřejnosti

MPI vzniká na základě široké debaty aktérů zapojených a aktivizovaných již v rámci vzniku SPSZ. Příprava MPI se rovněž časově překrývá s projektem MAP. Proto jsme využili nejen setkání pracovních skupin LP¹², ale taktéž pracovních skupin MAP¹³ k diskuzím nad tvorbou a podobou plánu MPI.

Příprava a obsah MPI byla specificky řešena s přítomnými zástupci z obcí, které spolupracují s Agenturou pro sociální začleňování, a kteří jsou také ve velké míře zastoupeni v pracovních skupinách MAP i v řídicím výboru MAP. Jednání Řídicího výboru MAP proběhla ve dnech 31.3., 28.4. a 26.5. 2016.

⁸ Podrobněji viz SPSZ a SA, <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-frydlantsko>.

⁹ SA Frýdlantsko (odkaz viz výše)

¹⁰ blíže viz A, SocioFactor s.r.o. *Analýza sociálně vyloučených lokalit a dostupnosti sociálních služeb prevence v těchto lokalitách v Libereckém kraji*. Liberecký kraj, 2013.

¹¹ viz kapitola Vzdělávání a rodina, SA Frýdlantsko (odkaz viz výše)

¹² **Seznam členů LP Frýdlantsko: Město Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, obec Bulovka, obec Višňová, obec Habartice, obec Heřmanice, obec Kunratice, obec Dětrichov**, Úřad práce Liberec, Úřad práce - KoP Frýdlant, Krajský úřad Libereckého kraje, Mikroregion Frýdlantsko, Policie ČR OO Frýdlant, Policie ČR OO Nové Město pod Smrkem, Policie ČR Krajské ředitelství, Městská policie Liberec, Probační a mediační služba Liberec, Rubikon Centrum, Most k naději, Maják, Advaita, Člověk v tísni, Amaro Suno, POSEC, CIPS Libereckého kraje, Místní akční skupina (MASiF), **ZŠ Tylova Nové Město pod Smrkem, ZŠ Textilánská Nové Město pod Smrkem, MŠ Nové Město pod Smrkem, ZŠ, MŠ, ZUŠ Frýdlant, SŠHL Frýdlant, ZŠ a MŠ Kunratice, ZŠ a MŠ Habartice, ZŠ a MŠ Bulovka, ZŠ a MŠ Višňová, ZŠ a MŠ Dětrichov**, Agentura pro sociální začleňování.

¹³ zejména pracovní skupiny Inkluze

O tvorbě MPI dále informujeme na stránkách Mikroregionu Frýdlantsko,¹⁴ kde bude následně dokument MPI po jeho schválení zveřejněn.

Komunikační a osvětové aktivity:

Přístup laické a odborné veřejnosti k inkluzivnímu vzdělávání je často zatížen mediálními mýty a důsledky negativních kampaní. V případě laické veřejnosti se k tomu přidává i neznalost problematiky vzdělávání obecně. Jak už bylo zmíněno, MPI vzniká na základě poznatků a výsledků jednání platformou Lokálního partnerství Frýdlantsko a Místního akčního plánu vzdělávání Frýdlantsko. Do pracovních skupin obou platform jsou aktivně zapojeni zástupci odborné i laické veřejnosti a zástupci samospráv. Důraz je kladen na intenzivní zapojení všech aktérů do celého procesu plánování MPI, a to již při definování cílů na samém počátku. Maximálním zapojením aktérů je zajištěna jejich zainteresovanost v procesu tvorby a realizace MPI a skrze ně dochází k předávání informací široké veřejnosti. V rámci pracovních skupin se setkávají zástupci laické veřejnosti a jejich volení zástupci samospráv se zástupci odborné veřejnosti, kteří jim efektivně osvětlí případné nejasnosti. Takto nabyté znalosti mohou šířit dál směrem k veřejnosti.

Jednou z možností, jak zlepšit obraz inkluzivního vzdělávání, jenž je negativně zatížen mediálními mýty, je předávání příkladů dobré praxe v rámci obou platform. Díky zapojení obcí do spolupráce s Agenturou je možné zajistit předávání široké škály příkladů dobré praxe z pohledu různých aktérů, konkrétně z pohledu škol, obcí, veřejnosti i neziskových organizací.

Jednou z plánovaných osvětových aktivit je pozitivní působení na širokou veřejnost prostřednictvím zveřejňování článků s tuzemskými a zahraničními příklady dobré praxe s uvedením spojitosti a možného přenesení do místních podmínek. Prostor pro zveřejnění článků je na internetových stránkách a ve zpravodajích zapojených obcí a škol.

V rámci komunikačních a osvětových aktivit je také nezbytné více zaměřit pozornost na rodiny, které žijí v sociálním vyloučení nebo jsou sociálním vyloučením ohroženy. Pověřený personál bude s těmito rodinami efektivněji komunikovat tak, aby mohly být lépe vnímány jejich potřeby či obavy a tato část společnosti tak přestala být němá v oblasti vzdělávání. Tohoto předsevzetí bude dosaženo užší spoluprací s organizacemi působícími v oblasti sociálních služeb.

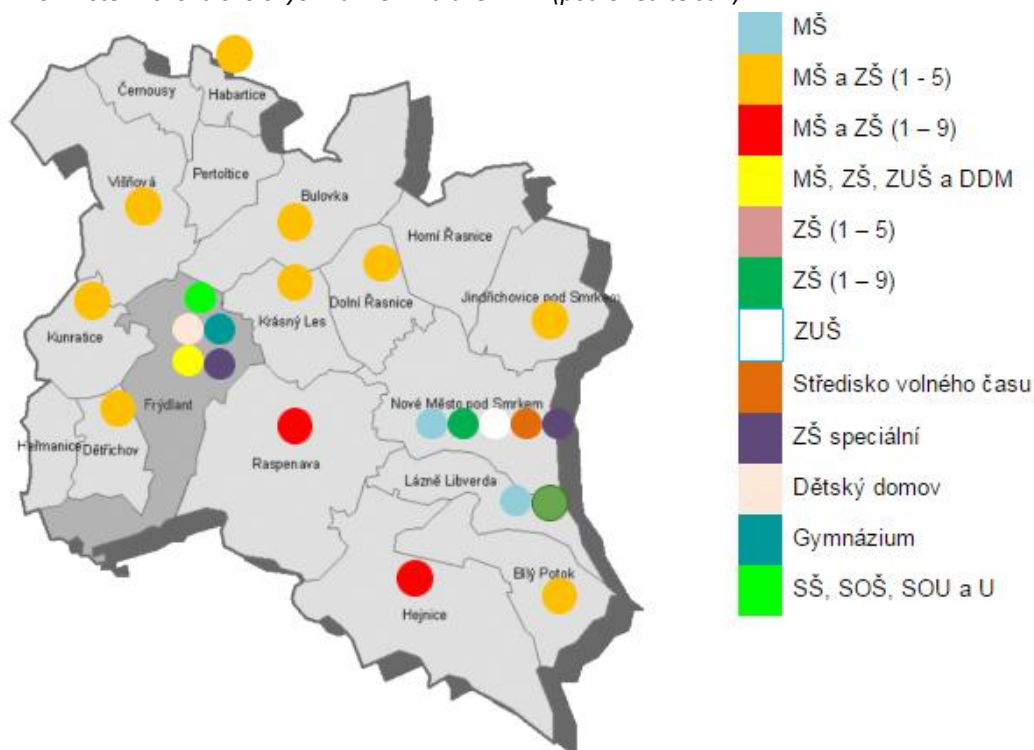
¹⁴ <http://www.frydlantsko.cz/>, jsou zde také průběžně zveřejňovány zápisy z jednotlivých pracovních skupin v rámci LP

2. Analytická část

Charakteristika školství v řešeném území

Na území LP je celkem 10 ZŠ a MŠ, s tím, že Základní škola, Nové Město pod Smrkem, Textilanská 661, příspěvková organizace se od podzimu 2016 slučuje se Základní školou Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace. Od roku 2017 bude tedy na území LP 9 ZŠ a MŠ, z toho 1 speciální.

Obr. 1 Rozmístění škol a školských zařízení na území LP (podle ředitelství)

Většina měst a obcí je zřizovatelem mateřské školy a prvního stupně základní školy. Úplné základní školy jsou pouze ve městech Frýdlant a Nové Město pod Smrkem, střední školy jsou ve Frýdlantě (s pracovištěm v Hejnicích). Pozitivním faktem je existence dvou základních uměleckých škol a dvou domů dětí a mládeže s nabídkou volnočasových aktivit (obě ve Frýdlantě a Novém Městě pod Smrkem). Tato zařízení mimoškolní výchovy nabízejí programy, které dětem a žákům umožňují zapojit se do zajímavých projektů, např. uměleckých souborů a soutěží, mezinárodních programů.¹⁵

Kapacity škol jsou zpravidla nastaveny na vyšší počet žáků z předchozích období a ve většině ZŠ není nutné je vzhledem k demografickému vývoji navyšovat. Problematická je však zastaralá infrastruktura – budovy i vybavení. Objekty škol v řadě případů dle názoru vedení škol neumožňují bezbariérové úpravy, vzhledem ke stáří budov jsou velmi náročná opatření zaměřená na efektivnější a environmentálně šetrný provoz.

¹⁵ Např. DDM ROROŠ v Novém Městě p/S je zapojen do projektu Evropská dobrovolná služba a Cena vévody z Edinburghu. Mají mnohaleté zkušenosti se zapojením dobrovolníků z celé Evropy.

Tab. 1 Kapacity a vybavení škol (zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, 2015)

	MŠ	ZŠ	Stupeň	ŠK/ ŠD	ŠJ	SŠ	ZUŠ	SVČ	DD
Bulovka	25	54	I	45	95				
Dětrichov	40	55	I	50	85				
Frýdlant	305	1200	I+II	215	356+ 440	G 240 SŠHL 1200	380	1030	32
Habartice	25	55	I	55	90				
Kunratice	25	30	I	20	50				
Nové Město p.S.	110	443	I+II	60	416		156	2190	
Nové Město p.S. (ZŠSP)		50	I+II	15					
Višňová	40	150	I	40					

MŠ – mateřská škola, ZŠ – základní škola, ŠK/ŠD – školní klub, školní družina, ŠJ – školní jídelna, SŠ – střední škola, ZUŠ – základní umělecká škola, SVČ – středisko volného času, DD – dětský domov, G – gymnázium, SŠHL – střední škola hospodářská a lesnická, ZŠSP – základní škola speciální a praktická

Předškolní vzdělávání

Informace o vzdělávací soustavě

Dostupnost mateřských škol je jednou ze silných stránek území. V Novém Městě pod Smrkem je MŠ samostatným subjektem, jinde jsou organizačně spojeny se základní školou (ve Frýdlantě se všemi školskými zařízeními zřizovanými městem). Dojíždková a docházková vzdálenost tak nikde není větší než 7 km. Ve Frýdlantě sídlí MŠ v několika budovách.

V LP je celkem 7 MŠ, **doposud nefunguje žádný předškolní klub**. Pouze Amaro Suno v obci Bulovka funguje pro děti, žáky a rodiče každého věku. Největší MŠ jsou ve Frýdlantu (4 pracoviště, celkem 239 dětí) a v Novém městě pod Smrkem (103 dětí).

Za přispění odboru školství a sociálních věcí MÚ Frýdlant se podařilo získat aktuální data z výkazů jednotlivých MŠ v obcích zapojených do LP, počet dětí-Romů jsme zjišťovali na základě kvalifikovaného odhadu ředitelů a ředitelek.

Tab. 2 Podrobné informace o vzdělávací soustavě (zdroj: UIV sběr dat 2016)

ke dni	Zjišťovaný údaj	Celkem v MPI
30.9.2015	počet pedagogů MŠ	43
30.9.2015	počet dětí MŠ	493
30.9.2015	počet tříd s provozem celodenním	22
30.9.2015	počet tříd s provozem polodenním	0
30.9.2015	počet tříd s asistentem pedagoga	3

30.9.2015	počet speciálních tříd	1
30.9.2015	počet dětí se zdravotním postižením ve speciálních třídách	13
	z toho počet dětí s mentálním postižením	0
30.9.2015	počet dětí zdravotně postižených integrovaných v běžných třídách	6
30.9.2015	z toho děti s LMP	0
30.9.2015	počet dětí cizinců	6
30.6.2016	počet dětí Romů	20

Z těchto dat vyplývá, že MŠ většinou vůbec neevoluují děti se SVP, speciální třída je pouze 1 ve Frýdlantu. Děti se zdravotním postižením je v regionu 13. Neexistence dětí se SVP vynikne zvláště, porovnáme-li data o žácích ZŠ. Tam jsou evidováni žáci se SVP v mnohem větším počtu - pedagogická diagnostika se tam více odráží ve výkaznictví. Ze zjištěných dat rovněž vyplývá, že v regionu není větší množství dětí cizinců (pouze 6 z celkových 493 dětí) a školky navštěvuje velmi málo romských dětí.

S ohledem na MPI je podstatná informace, **kolik dětí ve věku 3-6 let MŠ vůbec nenavštěvuje**. Níže v tabulce porovnáme počet dětí s trvalým bydlištěm s počtem dětí navštěvujících MŠ v dané obci. Údaj však není zcela vypovídající, protože mnoho rodin žijících v SVL se buď k trvalému bydlišti nehlásí, nebo bydlí jinde, než kde je hlášeno. Navíc do MŠ v Dětrichově, Habartících a Kunraticích dojíždí děti i z dalších obcí v regionu, které nejsou v LP. Nelze ani dobře použít lékařskou evidenci, protože v některých obcích vůbec nepůsobí praktický lékař pro děti a rodiny musí dojíždět až do Liberce.

Pro zpřesnění jsme porovnali získaná data z MÚ Frýdlant s informacemi ředitelky MŠ/ZŠ o rozdílu mezi počtem dětí navštěvujících MŠ a počtem dětí, které nastupují do 1. ročníku. Např. ve Frýdlantu činí tento rozdíl přibližně 25-30 dětí každý rok. To je tedy dalších 75-90 dětí, které by mohly navštěvovat MŠ. Níže uvedený počet dětí s potenciálem navštěvovat MŠ proto bereme jako maximální možný.

Tab. 3: Porovnání kapacit MŠ se skutečným počtem dětí (a počtem dětí doposud nenavštěvujícími MŠ)

obec	ročník narození - trvalé bydliště					celkem ve věku 3-6	kapacita	počet dětí navštěvujících MŠ k 30.9.2015	kolik dětí nechodí do MŠ	potenciál navšít kapacitu?
	2010	2011	2012	2013	2014					
věk dítěte	6	5	4	3	2					
Bulovka	7	9	9	7	15	32	25	22	10	ANO
Dětrichov	9	4	6	8	9	27	40	40	-13 ¹⁶	NE
Habartice	5	5	7	6	3	23	25	25	-2	NE
Kunratice	2	3	5	2	7	12	25	20	-8	NE
Višňová	15	14	10	8	14	47	40	40	7	ANO
Nové Město p.S.	37	46	41	39	41	163	110	107	56	ANO
Frýdlant	79	93	87	72	76	331	305	239	92	ANO
celkem	154	174	165	142	165	635	570	493	165	

¹⁶ Záporný údaj znamená, že MŠ je spádová i pro další obce, které nejsou v LP a nemají vlastní MŠ (např. Pertoltice či Heřmanice)

Dle porovnání aktuálního stavu počtu dětí a počtu trvale hlášených dětí může potenciálně MŠ v regionu navštěvovat dalších cca 165 dětí ve věku 3-6 let, pokud budou mít zájem. V některých MŠ by pak muselo dojít k navýšení kapacity. Lze předpokládat, že se jedná z velké části děti z rodin bydlicích v SVL a nebo ohrožených sociálním vyloučením a existuje zde velký prostor k oslovení a začlenění těchto předškolních dětí.

Téma navýšování kapacit u MŠ je aktuální i z důvodu schváleného zavedení povinné školní docházky od věku 5 let dítěte a umožnění docházky dvouletým dětem od školního roku 2017/18. Dvouletých dětí je v roce 2016 ve sledované oblasti rovněž 165. Od roku 2016/17 plánuje většina MŠ umožnění nástupu i dětem od věku 2 let. MŠ k tomu plánují využít šablonu chůva v rámci zjednodušených projektů OP VVV.

Hodnocení předškolního vzdělávání dle pracovních skupin a dotazníkového šetření MŠMT

V rámci projektu MAP se na jaře 2016 scházely pracovní skupiny k různým tématům, včetně předškolního vzdělávání. Z velké části se těchto skupin účastnily pedagožky působící v MŠ ve Frýdlantu, Novém městě pod Smrkem či Dětrichově – tedy oblastí spadajících do MPI¹⁷. Níže uvedené závěry vychází z jednání pracovních skupin a ze závěrů dotazníkového šetření MŠMT.

Silné stránky v oblasti předškolního vzdělávání¹⁸

- ✓ **Dostupnost mateřských škol.** Dojížděková a docházková vzdálenost tak nikde není větší než 7 km. Doprava je zajištěna regionálními autobusy a vlaky. Ve Frýdlantě sídlí MŠ v několika budovách.
- ✓ V území fungují školy, které mají **pozitivní zkušenost s podpůrnými programy, umí začleňovat děti ze SVL do vzdělávání** a mohou ji sdílet jako příklad dobré praxe (např. MŠ Nové Město pod Smrkem).
- ✓ Kvalitní a kvalifikovaní učitelé na MŠ
- ✓ **Dobré vztahy s rodiči, jejichž děti navštěvují MŠ**
- ✓ Jako výhodu vnímají MŠ v menších obcích propojení s malotřídní základní školou - obě školy často sídlí v jedné budově a znalost prostředí dětem usnadňuje přechod do školy. Většina škol také pořádá společné programy předškoláků a školáků (společné akce, návštěvy v 1. třídě apod.). Přechod na ZŠ u dětí, které navštěvují MŠ, probíhá obvykle bezproblémově.
- ✓ Ve školách působí **část pedagogů, která je pozitivně nastavená vůči inkluzi** (nadšenci), mají zkušenosti a praxi s inkluzivním přístupem

Slabé stránky a problémy k řešení v MŠ

- **Děti ohrožené sociálním vyloučením nebo děti se zdravotním postižením často do MŠ vůbec nenastupují** a nejsou pak připraveny na vstup do vzdělávání na základní škole.¹⁹
- **MŠ doposud nemají žádný systém** na oslovování rodin a dětí ze SVL, jsou pro ně neviditelné. V souvislosti s plánovanou povinnou předškolní docházkou od 5 let si uvědomují rizika své pasivity (do MŠ v 5 letech nastoupí děti bez vypěstovaných sociálních kompetencí, hygienických návyků apod.)

¹⁷ Důležitým aktualizovaným podkladem o situaci v oblasti vzdělávání pro MPI jsou výstupy pracovních skupin a řídicího výboru v projektu MAP. Pro místní plán inkluze jsou relevantní hlavně výstupy PS předškolní vzdělávání a PS inkluze. Obou skupin i řídicího výboru se ve velké míře účastní především pedagogové, ředitelé a zástupci samosprávy z obcí, které spolupracují s ASZ. Podklady ze skupin MAP jsou proto relevantní i pro MPI.

¹⁸ Viz [zápisy z pracovních skupin](#) k inkluzi a předškolnímu vzdělávání.

¹⁹ Také Situační analýza Frýdlantsko, kterou připravil Sedmý kontinent, o.s. ve spolupráci se SPOT, o. s. 2015 ve svých závěrech doporučila soustředit se více na děti, které doposud nenavštěvují MŠ.

- S velkými obavami vyhlíží **učitelé MŠ chystaný nástup dětí od 2 let**. Školy nejsou pro tuto věkovou skupinu zatím vybaveny, a to jak materiálně (vhodné hračky, úprava prostor apod.) tak ani personálně.
- **Stávající personální zajištění provozu je hodnoceno jako napjaté**, chybí asistenti pedagoga a pomocný personál, který by učitelkám umožnil věnovat se pedagogické práci a potřebné odborné péči zvláště s ohledem na společné vzdělávání. Učitelé MŠ se účastní dalšího vzdělávání jen minimálně, protože není možné se vzhledem k napjatým personálním kapacitám uvolnit z práce.
- **Stoupá počet dětí vyžadujících pravidelnou logopedickou péči**. V regionu je však nedostatek logopedů a učitelé s potřebnou logopedickou specializací nemají na cílenou individuální práci s dětmi v MŠ čas (příliš mnoho dětí). MŠ hledají pak obvykle východisko ze situace pomocí logopedických asistentů, kteří pracují pod vedením logopedů z Liberce.
- **Vysoký počet dětí ve třídách** – nemožnost individuálního přístupu k dětem, které jej potřebují.

Příležitosti

- ✓ MŠ vnímají aktuální stav inkluze spíše jako nedostatečně řešený²⁰. **MŠ vnímají inkluzi jako jednu z nejdůležitějších oblastí k rozvoji v následujících letech**. Absolutní většina MŠ (76-100%) plánuje zlepšení prakticky ve všech oblastech inkluze, ať už je to úprava organizace vyučování, individualizace vzdělávání, podpora bezpečného prostředí na škole i realizace pedagogické diagnostiky a využívání specifických výukových pomůcek.
- ✓ Vzhledem k úbytku starších dětí způsobeným demografickým vývojem, je ze strany vedení MŠ vnímán možný **nástup již dvouletých dětí do MŠ** jako příležitost. Na očekávané přijímání dvouletých dětí se připravují, zajišťují personál a vzdělávací programy pro chůvy.
- ✓ Jako příležitost vnímají pracovníci i vedení MŠ možnost **zlepšení komunikace s rodiči**, zapojení do aktivit MŠ.

Rizika a ohrožení

- ❖ U rodičů, jejichž děti nenavštěvují MŠ, účastníci hodnotí jako riziko **nedostatečný zájem rodičů a neochotu podřídit se režimu předškolního zařízení** (každodenní docházka). Přitom je pracovníkům MŠ jasné, že bez spolupráce s rodiči se žádná inkluze nepovede. -> Zde se jeví jako nezbytná spolupráce s rodiči přímo v terénu, nejlépe zapojením školních asistentů, terénních pracovníků a služby SAS, která by měla začít fungovat od roku 2017²¹, případně zřizováním předškolních klubů. Velkou roli v tomto procesu může hrát i proaktivní a pozitivní přístup obce.
- ❖ Jako bariéru docházky dětí do MŠ popisují opakovaně jak učitelé, tak vedení MŠ či sociální odbor také platby za **stravování**. Některé MŠ již využívají podpůrných grantů na stravování v MŠ a povedlo se jim tak zlepšit docházku a zájem rodin ze SVL, sociální odbor ve Frýdlantu však opakovaně narazil na nechuť či nezájem cílové skupiny o tuto formu podpory. -> Toto riziko je opět nutné řešit hlavně zlepšením komunikace s rodiči ze SVL, nejspíše prostřednictvím terénní sociální služby.
- ❖ **Téma inkluze je obecně v MŠ vnímáno jako problematické**: diagnostika podpůrných opatření je především na bedrech pedagogů MŠ, hodnocení potřebnosti speciální péče závisí na informacích od rodičů. Školy se tak obvykle o potřebě podpůrných opatření dozvídají až "za provozu", což jim dle jejich názoru ztěžuje

²⁰ Viz výsledky dotazníkového šetření MŠMT: [Inkluze na MŠ](#)

²¹ Liberecký kraj přijal dotaci od MPSV na projekt „Podpora a rozvoj sociálních služeb pro rodiny a děti v Libereckém kraji“. Obsahem projektu je podpora dvou sociálních služeb, Sociální aktivizační služby pro rodiny s dětmi a Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. Realizace projektu je naplánována na období od 1. 10. 2016 – 31. 1. 2020.

samotnou pedagogickou práci. Pro odpovídající práci s dětmi se zdravotním postižením nebo sociálním znevýhodněním by školy potřebovaly doplnit asistenty pedagoga nebo pomocný personál, což však často naráží na omezené prostorové kapacity škol. -> Toto riziko je potřeba řešit jak vhodným financováním, tak vzděláváním pracovníků MŠ.

- ❖ Učitelé i vedení škol vnímají jako riziko **nedostatek financí na personální a materiální vybavení MŠ** v souvislosti se společným vzděláváním a povinným nástupem 5tiletých dětí.
- ❖ **Většina MŠ sídlí v historických budovách, které jsou provozně náročné a často dle názoru vedení neumožňují bezbariérové úpravy či rozšíření.** Novější budovy jsou v případě několika obcí nevyhovující - byly postaveny z materiálu s obsahem azbestu a nevyhovují hygienickým normám. -> Investice do základní infrastruktury jsou proto velmi potřebné. Je rovněž nutno zajistit technické posouzení budov a případných možností bezbariérových úprav či rozšíření.
- ❖ Z aktuálních dat o vzdělávací soustavě a porovnání počtu dětí ve věku 2 a 5 let vyplývá také **riziko nedostatečných kapacit MŠ** pro děti, které mají na umístění ze zákona od roku 2017/18 nárok. -> MŠ by se měly soustředit na zajištění potřebných kapacit co nejdříve.

Základní vzdělávání

Informace o vzdělávací soustavě

Ve sledované oblasti LP je celkem 8 ZŠ, z toho 1 ZŠ speciální. ZŠ speciální v Novém Městě pod Smrkem se od roku 2016/17 slučuje se ZŠ Nové Město pod Smrkem. Je charakteristické, že **ve většině obcí jsou již jen malotřídní školy a pouze v Novém Městě pod Smrkem a ve Frýdlantu jsou ZŠ i pro 2. stupeň.** Prakticky to vede k tomu, že velké množství žáků musí od druhého stupně do školy dojíždět a ve dvou spádových školách je větší počet žáků na 2.stupni. Za přispění odboru školství a sociálních věcí MÚ Frýdlant se podařilo získat aktuální data z výkazů jednotlivých ZŠ v obcích zapojených do LP²².

Tab. 4 Podrobné informace o vzdělávací soustavě ZŠ (zdroj:UIV sběr dat 2016)

ke dni	sledovaná data	Celkem v MPI
30.9.2015	počet pedagogů ZŠ (osoby)	109
30.9.2015	počet vychovatelů	3
30.9.2015	počet psychologů (na úvazky)	1
30.9.2015	počet speciálních pedagogů (na úvazky)	1
30.9.2015	počet běžných tříd s asistentem pedagoga	15
30.9.2015	počet speciálních tříd s asistentem pedagoga	2
30.9.2015	počet žáků ZŠ	1 426
31.3.2016	počet speciálních tříd	10

²² <https://sberdat.uiv.cz>

31.3.2016	žáci se SVP ve speciální třídě (1. i 2. stupeň)	84 ²³
31.3.2016	z toho žáci s LMP (1. i 2. stupeň)	49
31.3.2016	žáci zdravotně postižení integrovaní v běžných třídách (1. i 2. stupeň)	115
31.3.2016	z toho žáci s LMP (1. i 2. stupeň)	2
31.3.2016	žáci, kteří se vzdělávají dle IVP -nadání	0
31.3.2016	žáci, kteří se vzdělávají dle IVP se SVP	103
31.3.2016	celkový počet žáků se SVP	316
30.6.2016	Počet žáků s počtem více než 25 neomluvených hodin (hlášeno OSPOD)	20
k 28.2.2016	počet dětí poprvé u zápisu	177
k 28.2.2016	počet dětí po odkladu v r. 2015 - II.zápis 2016	50
	Počet zapsaných dětí - šk.rok 2016/2017	195
2015	Počet žáků a dětí ohrožených sociálním vyloučením	122
K 30.6.2016	počet žáků - Romů	147

Celkem bylo na území LP ve školním roce 2015/16 1409 žáků ZŠ, z toho 316 žáků se SVP. Nejvyšší počet žáků se SVP vykazuje ZŠ speciální ve Frýdlantu a ZŠ v Novém Městě pod Smrkem. Tento údaj je ovšem poněkud zavádějící, protože ZŠ dle praxe dosud ve výkazech uvádí pouze žáky, kteří již mají posudek z PPP. Pokud rodina např. odmítá PPP navštívit, není tento žák ve statistikách vůbec uváděn, ačkoliv ve skutečnosti potřebuje pedagogickou podporu. Podobný problém může nastat i od podzimu 2016/17 u žáků s 1. stupněm podpůrných opatření, k nimž se neváže žádná finanční dotace a je možné, že ZŠ nebudou tyto žáky do výkazů zaznamenávat vůbec.

Z výkazů UIV vyplývá, že zatímco žáky se zdravotním postižením umí ZŠ celkem dobře integrovat do běžných tříd (115 zdravotně postižených žáků v běžných třídách), **žáci s lehkým mentálním postižením zůstávají ve speciálních třídách** (66 žáků s LMP ve speciální třídě oproti 2 žákům s LMP v běžných třídách). Situační Analýza LP z roku 2015²⁴ dále definovala celkem **122 dětí a žáků v regionu ohrožených sociálním vyloučením** (žáci ze slabého socioekonomického prostředí či z odlišného kulturního prostředí).

Informace o počtu Romských žáků jsme zjišťovali pouze ústně na základě zkušeností a posouzení ředitelů škol, jiná dostupná databáze není k dispozici.

Hodnocení základního vzdělávání dle pracovních skupin a dotazníkového šetření MŠMT

Silné stránky v oblasti základního vzdělávání²⁵

- Na ZŠ působí z velké části **kvalifikovaní a motivovaní učitelé**, kteří mají dle svého názoru s inkluzí zkušenosti a potřebné znalosti

²³ Jedná se o žáky ZŠ speciální ve Frýdlantu a ZŠ Nové Město pod Smrkem, Textilánská

²⁴ Situační Analýza Frýdlantsko, Sedmý kontinent, o.s. 2015 ve spolupráci se SPOT, o. s.

²⁵ Viz [zápisy z pracovních skupin](#) k MAP.

- V regionu jsou převážně malé **ZŠ, s dobrým klimatem a atmosférou**. Největší ZŠ ve Frýdlantu má sice 842 žáků, ti jsou ale rozmístěni ve 3 budovách.
- Pedagogové obvykle **své žáky dobře znají** a mají snadné možnosti, jak je oslovit (malé město/venkov)
- ZŠ se hodnotí pozitivně ve schopnosti připravit všechny žáky na **bezproblémový přechod na další stupeň vzdělávání**.

Stránky a problémy k řešení na ZŠ

- Zatímco přechod z MŠ do ZŠ není ve sledované lokalitě problematický, **přechod na 2. stupeň** představuje pro mnohé žáky stres. Žáci si musí zvykat na nový režim, změna výukových metod vede nezdědka k potížím s prospěchem a nezanedbatelným stresujícím faktorem je i rozpad třídních kolektivů (ne vždy se podaří přesunout žáky z jedné malotřídky do jedné třídy na spádové ZŠ). Zvláště ohroženi jsou žáci ze socioekonomicky slabých poměrů.
- **Špatná dostupnost a realizovatelnost dalšího vzdělávání učitelů**. DVPP se v regionu věnuje především NIDV a CVLK - obě organizace sídlí v Liberci. Pro učitele sledovaných škol je často nemožné účastnit se vzdělávání kvůli špatné zastupitelnosti (malé učitelské sbory).
- Podobně jako MŠ, i ZŠ **řeší nedostatek a nedostupnost odborného personálu** - např. psychologů, speciálních pedagogů či logopedů. Z dostupných dat vyplývá, že na celém území je pouze 1 školní psycholog! Malotřídní školy neužívají rozumný úvazek kvalifikovaného odborníka, region rovněž pro tyto nedostatkové odborníky není příliš atraktivní.
- ZŠ v rámci sebehodnocení vnímají aktuální **stav inkluze na školách** ve srovnání s dalšími oblastmi spíše jako dostatečně řešený (2. nejvyšší hodnocení ze všech oblastí)²⁶. Celková hodnota 2,53 (na škále 1-4) je však ve srovnání s dalšími ORP i ČR lehce podprůměrná (2,55 v rámci kraje a 2,58 v rámci ČR). Není rovněž jisté, co přesně tímto sebehodnocením různé ZŠ myslí. Jen některé školy využívají např. slovní hodnocení, většina ZŠ nemá asistenty pedagoga pro žáky ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí (a tvrdí, že je nepotřebuje) a na speciální škole ve Frýdlantu stále výrazně převažuje počet romských žáků. Bylo by vhodné zvýšit porozumění tomu, co společné vzdělávání je a které výukové metody a postupy naopak společné vzdělávání omezují (např. možnost „propadnout“).

Příležitosti

- ✓ Podobně jako v případě MŠ, i většina ZŠ (60-86%) **plánuje zlepšení prakticky ve všech oblastech inkluze**, ať už je to úprava organizace vyučování, individualizace vzdělávání, podpora bezpečného prostředí na škole i realizace pedagogické diagnostiky a využívání specifických výukových pomůcek.
- ✓ ZŠ vnímají **dotace ESF jako příležitost k zajištění potřebného personálu**, pomůcek a prostředků na volnočasové aktivity žáků ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí
- ✓ Nově definovaná **pozice školního asistenta** je vnímána školami jako příležitost pro spolupráci s rodiči (uleví učitelům od nepedagogické práce a může individuálně pracovat se žáky i s rodinami)
- ✓ Ve Frýdlantu vzniká od podzimu 2016/17 pracoviště SPC Liberec.

Rizika a ohrožení

- Velkým rizikem v oblasti inkluze je **nedobře fungující komunikace škol s rodiči žáků, zvláště s těmi, kteří potřebují podpůrná opatření či s rodiči ze SVL**. Zatímco na MŠ jsou vztahy s rodiči obvykle na dobré úrovni, na ZŠ si učitelé i ředitelé opakovaně stěžují na nedostatek jakékoliv spolupráce ze strany rodičů. Situace je dobře vidět na výsledcích dotazníkových šetření MŠMT. Jen 40% ZŠ vnímá jako překážku nedostatečnou vzájemnou komunikaci školy a rodiny. S tímto názorem ovšem kontrastuje jim popsaná 2. nejčastější překážka v oblasti inkluze, tedy nedostatečná kampaň a osvěta pro veřejnost a rodiče. Na pracovních skupinách byl tento nesoulad vysvětlován pedagogy tak, že **školy samotné o komunikaci usilují, ale naráží na nezájem rodičů** (na ZŠ ve Frýdlantu dokonce zrušili pro

²⁶ Viz výsledky dotazníkového šetření MŠMT: [Inkluze na ZŠ](#)

nezájem celoškolské třídní schůzky) a školy již vyzkoušely z jejich pohledu všechny dostupné možnosti komunikace. -> Je nutné hledat fungující cesty a dobré příklady pro zlepšení komunikace s rodiči

- Vedení škol vnímá jako silné riziko **nestabilní financování personálních nákladů** - finance na podpůrný personál jako např. asistenty pedagoga jsou čerpány doposud grantově, vždy na omezené období a **ZŠ mohou jen těžko dlouhodobě plánovat. Nejistota trvalého pracovního poměru je pro mnoho pracovníků na těchto pozicích nevýhodná a raději odejdou na stabilnější místo.**
- Nejen veřejnost ale i část pedagogů je velmi negativně naladěná vůči inkluzi. Vnímá začleňování jako nevýhodné jak pro žáky vyžadující podpůrná opatření, tak pro "běžné" žáky. -> Je důležité o inkluzi transparentně a aktivně informovat.

ZŠ **neplánují zlepšení v oblasti vzdělávání cizinců a bezbariérových úprav** - především z toho důvodu, že cizinců je v regionu velmi málo. Bezbariérové úpravy jsou dle vedení škol a dle zřizovatelů často nerealizovatelné.

Střední vzdělávání

Informace o vzdělávací soustavě

V LP působí 2 střední školy: osmileté Gymnázium Frýdlant s přibližně 200 žáky a Střední hospodářská škola lesnická s působištěm ve Frýdlantu (a Hejnicích) a s celkem 577 žáky v oborech s maturitou i bez maturity. Obyvatelé celého regionu tak za středním vzděláním musí jezdit do Frýdlantu, respektive Hejnic. Mnoho z nich ovšem volí různé SŠ až v Liberci.

Gymnázium Frýdlant poskytuje všeobecné vzdělávání, SŠHL nabízí tříleté učební obory s výučním listem (zemědělské, lesnické, technické, potravinářské a obory služeb), vzdělávání žáků speciálních škol v učebních oborech speciálního školství (technické, potravinářské a obory služeb), vzdělávání žáků ve čtyřletých studijních oborech s maturitou (zemědělské a ekologické, sociální, ekonomické) a vzdělávání absolventů učebních oborů v nástavbovém studiu zakončeném maturitní zkouškou.

Podklady o SŠ byly získány ze zpráv ČŠI, Výročních zpráv²⁷ a z rozhovorů s ředitelkami škol a učiteli na jaře a v létě 2016.

Tab. 5.: *Podrobné informace o vzdělávací soustavě SŠ 2015-16 ke dni 30.9.2015 (zdroj:UIV sběr dat 2016)*

údaj	celkem
počet pedagogů ZŠ (osoby)	91
počet asistentů pedagoga	1
počet speciálních tříd	6
celkem tříd	35
počet žáků SŠ	794
SŠ s maturitou	395
nástavbové	31
střední	4
SŠ s výučním listem	340
ostatní	24
žáci se SVP v denní formě vzdělávání	89
z toho v 1. ročníku	51

²⁷ Výroční zpráva [SŠHL 2014/15](#) a výroční zpráva [Gymnázia Frýdlant 2014/15](#)

z toho sociálně znevýhodnění	0
z toho zdravotně znevýhodnění	1
střední MP ve speciálních třídách	1
poruchy učení ve speciálních třídách	86
integrování v běžné třídě	2
počet cizinců	10
počet absolventů za minulý školní rok	152
přerušilo vzdělávání/nedošlo ke zkoušce/neuspělo	40
individuální vzdělávací plány	0
počet Romů	71

Celkem se na 2 SŠ ve Frýdlantu vzdělává cca 800 žáků. Ne všichni pochází z regionu, někteří do školy dojíždí a bydlí v internátu SŠHL. Téměř 100% romských žáků navštěvuje SŠHL, rovněž speciální třídy jsou na SŠHL. Je poněkud překvapivé, že střední školy v podstatě nevyužívají individuální vzdělávací plány.

Silné stránky v oblasti inkluze na SŠ

- Obě SŠ podporují inkluzi a usilují o začlenění všech žáků do výuky: poskytují kariérové poradenství, pořádají adaptační kurzy a preventivní programy proti šikaně a užívání drog, individuálně se žáky řeší příčiny jejich školního neúspěchu a hledají pomoc.
- SŠ spolupracují se ZŠ v regionu: pořádají dny otevřených dveří, SŠHL aktivně navštěvuje ZŠ, pořádá pro ně různé aktivity a informuje o svých učebních programech.
- SŠHL spolupracuje se sociálními NNO a dalšími partnery na tom, aby žáci úspěšně dokončili studium, spolupracuje rovněž s Pedagogicko-psychologickou poradnou Liberec a s Poradním a setkávacím centrem Frýdlant²⁸
- SŠHL má zkušenou romskou asistentku, která poskytuje pomoc především romským dětem při komunikaci a adaptaci na školní prostředí, spolupracuje s učiteli i s rodinami. Škola využívá rovněž služeb speciálního pedagoga a individuální konzultace se žáky, aby podpořila jejich docházku.
- Střední vzdělávání se odehrává na 4 pracovištích, vždy pro cca 200 žáků – kolektivy jsou tedy relativně malé, učitelé své žáky dobře znají.

Stránky a problémy k řešení na SŠ

- SŠHL je nucena řešit časté předčasné ukončení docházky, zvláště v prvním roce studia. Čistá míra neúspěšnosti byla v roce 2014 30%²⁹. V roce 2015/16 ukončilo docházku předčasně 39 žáků a 127 jich absolvovalo. Podle vyjádření romské asistentky se škola každoročně snaží pro romské žáky získat granty na podporu romských studentů středních škol, ale vzhledem k požadavku omluvené absence a zároveň sociální potřebnosti mívají studenti problém splnit formální kritéria.³⁰
- Zvláštní postavení ve skupině sociálně znevýhodněných mají studenti středních škol a učebních oborů - vzhledem k náročné situaci rodiny často vyhledávají brigády, aby získali finanční prostředky pro sebe i rodinu, a to na úkor školy, nemají potřebné pomůcky (oblečení na odborný výcvik, učebnice, místo sešitů papíry) řešením pak bývá nejčastěji ukončení studia.

Příležitosti

²⁸ POSEC Frýdlant zaštiťuje ve Frýdlantu odborné poradenství v oblasti prevence drog, péče o duševní zdraví, pomoc obětem násilí apod. V POSEC poskytují služby ambulantně různé subjekty.

²⁹ Viz [Zpráva ČŠI z roku 2014](#)

³⁰ Dle [Výroční zprávy SŠHI 2014-15](#)

- SŠ jsou zatím s inkluzivní reformou málo seznámeny a mohou rozšířit své znalosti v této oblasti.
- SŠ budou moci financovat v rámci šablon pro SŠ personální zajištění inkluze a DVPP
- Zlepšit komunikaci s rodiči žáků a více je zapojit do chodu školy (např. Preventivní aktivity, spolupráce s rodiči – plánování opatření prevenci předčasných odchodů, kariérové poradenství na ZŠ)

Rizika a ohrožení

- Vzhledem k negativnímu demografickému vývoji řeší obě SŠ v regionu po mnoho let problémy s nenaplněnými kapacitami. Gymnázium Frýdlant čelí v pravidelných několikaletých odstupech pokusům o uzavření školy či sloučení, SŠHL je na naplněnosti pouze 48% kapacity. Případné sloučení těchto škol by patrně vedlo k poklesu návštěvnosti gymnaziální části (otázka prestiže).
- Pro žáky SŠ existuje jen velmi omezená nabídka volnočasových a doplňkových aktivit v regionu Frýdlantska. Na Gymnáziu i SŠHL fungují některé kroužky (např. dramatický, keramický, novinářský, hudební, péče o psy a koně), ale jinak nabízí region pouze sportovní aktivity a spíše pro žáky ZŠ. Žáci SŠ nemají tolik možností smysluplného využití volného času a jsou tak výrazněji ohroženi sociálně patologickými jevy.

Neformální a volnočasové vzdělávání

V oblasti LP fungují 2 domy dětí a mládeže (Nové Město pod Smrkem a Frýdlant), ZŠ a SŠ dále nabízí svým žákům a studentům kroužky a volnočasové aktivity po vyučování (keramika, malování, vaření apod.) za úplatu, je zde několik menších NNO, které organizují letní a příměstské tábory. Dále funguje v Arnolticích (část Bulovky) romské centrum Amaro Suno, které zajišťuje volnočasový program pro děti i žáky.³¹

V Novém Městě i ve Frýdlantě působí základní umělecké školy, v regionu je poměrně široká nabídka sportovních aktivit a klubů. NZDM má své nezastupitelné místo v oblasti neformálního a volnočasového vzdělávání, ač se jedná o sociální službu. V regionu působí Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Voraz (Nové Město pod Smrkem) a od ledna 2017 by mělo začít fungovat NZDM ve Frýdlantu (IP Libereckého kraje).

Níže uvedená SWOT vychází z jednání pracovní skupiny gramotnosti³², z rozhovorů s aktéry působících v oblasti volnočasového a neformálního vzdělávání a z rozsáhlé ankety mezi mládeží (13+)³³ ve Frýdlantu z března 2015.

Tabulka 6. Volnočasová a nízkoprahová zařízení

Název	Počet uživatelů ročně	Poznámky, upřesnění
DDM Frýdlant při MŠ, ZŠ a ZUŠ Frýdlant	350	Především žáci ZŠ
DDM Nové Město pod Smrkem	1 000	Jedná se o součet všech uživatelů služeb DDM
NZDM Voraz	175	na SŠ 59, na ZŠ 74, dále 42 klientů, kteří už mají SŠ za sebou, nebo jsou ve věku SŠ, ale nestudují ji
Amaro Suno	20	Počet uživatelů se pohybuje mezi 20-30

Silné stránky v oblasti neformálního vzdělávání

³¹ <http://www.os-amarosuno.estranky.cz/>

³² [Zápisy z pracovní skupiny gramotnosti](#)

³³ [Výsledky ankety](#) zpracované pro cílovou skupinu teenagerů

- V regionu působí různé sportovní organizace, takže pro sportovně zaměřené děti a žáky je nabídka poměrně široká (fotbal, hokejová hala, bazén v Novém Městě, několik tělocvičen, tenisové zázemí ve Frýdlantu, posilovny či skatepark nebo street dance)
- Obvyklá cena za „kroužek“ se pohybuje od 250 Kč-500 Kč za pololetí, což je finančně dostupné i pro rodiny s nižšími příjmy. Na prvním stupni si kroužek pro dítě obvykle dovolí i nízkopříjmové rodiny.
- Většina starostů a zastupitelů v regionu podporuje aktivní trávení volného času mládeže a hledá možnosti, jak financovat sportoviště a dětská hřiště.

Stránky a problémy k řešení

- Většina stabilní nabídky nespportovních i sportovních volnočasových aktivit a neformálního vzdělávání se koncentruje kolem SŠ, ZŠ a DDM. Tyto organizace jako školská zařízení vyžadují písemné přihlášky, pravidelnou docházku apod. To odrazuje od účasti dětí a žáků ze SVL a ze slabých socioekonomických poměrů.
- V regionu v podstatě neexistuje stabilní zázemí pro neformální vzdělávání, místní NNO pořádají spíše jen jednorázové prázdninové akce.
- Mládež ve věku 13+ již nerada dochází na příliš pravidelné a organizované akce, proto nevyužívá oficiální nabídky a je nejvíc ohrožena sociálně patologickými jevy.

Příležitosti

- Využít dotačních prostředků k vytvoření přátelských zón a míst pro děti a mládež ze SVL, které nemají striktně nastavený rozvrh a program (v anketě účastníci nejčastěji vyjadřovali přání mít nějakou „klubovnu“, místo na setkávání) – mohou to být jak NZDM, tak neformální klubovny s dospělým vedoucím pracovníkem.
- Zlepšit dovednosti pracovníků sportovních organizací v práci s dětmi a mládeží ze SVL, podpořit děti a žáky ze socioekonomicky slabých poměrů k aktivní sportovní účasti.
- Vytvořit jednotnou online databázi volnočasových aktivit v regionu a udržovat ji aktuální, podporovat finančně a metodicky vlastní iniciativu mládeže zvláště ve věku 13+.
- Využít obecní prostory jednotlivých obcí pro volnočasové odpolední kluby a aktivity, případně zřídit mobilní klub pro menší obce.³⁴

Rizika a ohrožení

- Rozdělení volnočasových aktivit podle etnické příslušnosti. Zkušenosti z terénu svědčí o tom, že tam, kam začínou docházet romské děti a mládež, přestane chodit většinová populace.
- Riziková je rovněž reakce většinové populace na shlukování mládeže. Od věku 13+ je větší koncentrace mládeže mimo vyhrazená sportoviště vnímána jako potenciálně nebezpečná.
- Nestabilní financování volnočasového sektoru je velkým rizikem pro udržitelnost takových aktivit.

Problematika sociálního vyloučení v souvislosti se vzděláním

Děti a žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí potřebují podporu pro dosažení úspěchu v běžném vzdělávacím proudu. Mezi nástroje, které se snaží přerušit spirálu sociálního vyloučení, patří také registrace a realizace různých typů sociálních služeb. Jejich síť však na Frýdlantsku zdaleka nepokrývá potřeby všech cílových

³⁴ Připravuje se projektová žádost na mobilní jednotku NZDM v obcích zapojených do KPSVL. Žadatelem bude organizace Maják, která provozuje NZDM Voraz v Novém Městě p/S.

skupin – některé služby zcela absentují a nelze tak mezi nimi nastavit potřebnou provázanost, která by efektivně fungovala.³⁵

Tabulka 7. Počet a umístění sociálně vyloučených lokalit v ORP Frýdlantsko podle Sociofaktor 2013³⁶

Obec	Lokality	Odhad počtu obyvatel
Bulovka	Lidé ohrožení sociálním vyloučením žijí v bytech po celé obci Příslušníci romské menšiny, kteří se zdržují zejména v Arnolticích v okolí hlavního tahu na Frýdlant	100 až 120 lidí
Frýdlant	Celkem pět objektů	přibližně 150 lidí ohrožených sociálním vyloučením
Hejnice	Ohrožení jsou hlavně uživatelé drog. Nejvíce těchto lidí pak žije v panelových domech na místním sídlišti	přibližně 80 až 90 lidí ohrožených sociálním vyloučením z různých příčin.
Nové Město pod Smrkem	Celkem pět objektů	Ca. 340
Raspenava	Lidé ohrožení sociálním vyloučením jsou rozptýleni po celé obci	Ca. 30
Višňová	Lidé ohrožení sociálním vyloučením jsou rozptýleni prakticky po celé obci	Ca. 133 trvale hlášených osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením z výše popsaných

Na území obcí spolupracujících s ASZ je v běžných školách 122 znevýhodněných žáků. Děti se stejným typem znevýhodnění je v MŠ 36. 86 žáků ZŠ využívá nějakých podpůrných opatření – zejména doučování. K tomuto číslu je nutné připočítat zhruba 30 dětí a žáků navštěvujících volnočasový klub Amaro Suno na Bulovce.³⁷ Pozitivním aspektem je to, že některé školy realizují konkrétní inkluzivní opatření již nyní.³⁸ Jsou také školy, které se snaží vyvíjet aktivity inkluzivního charakteru, často však naráží na nesoulad mezi kapacitami školy a potřebami znevýhodněných dětí a žáků.³⁹

Počty asistentů pedagoga, ale i dalších pozic jako jsou speciální pedagogové a školní psychologové jsou na základě informací zástupců všech škol zapojených do LP poddimenzované oproti potřebám a bylo by vhodné je navýšit zhruba o dvojnásobek. Ke zlepšení situace by mohlo přispět také rozšíření kapacit sociálních služeb jako jsou sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi nebo nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a také rozvoj volnočasových či předškolních klubů.⁴⁰

³⁵ Zmiňme např. sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi, jejíž vznik je jedním ze stanovených specifických cílů v SPSZ nebo vznik nízkoprahového zařízení pro děti a mládež ve Frýdlantě, jehož vznik je taktéž jedním z cílů SPSZ.

³⁶ Viz [SITUAČNÍ ANALÝZA FRÝDLANTSKO](#) z roku 2015, Sedmý kontinent, o.s. ve spolupráci se SPOT, o. s.

³⁷ viz Analytická část SPSZ (odkaz viz výše)

³⁸ Zmiňme např. ZŠ, MŠ a ZUŠ ve Frýdlantu, která realizuje pro budoucí žáky přicházejících ze sociálně znevýhodněného prostředí přípravnou třídu, kterou navštěvuje každoročně přibližně 15 dětí. Dalším příkladem může být Střední škola hospodářská a lesnická ve Frýdlantu, kde zaměstnávají asistenta pedagoga a zároveň každoročně žádají o dotaci na stipendia pro studenty ze sociálně znevýhodněného prostředí – zejména Romů.

³⁹ S tímto se potýká zejména ZŠ Tylova v Novém městě pod Smrkem, kde mají poměrně vysoký počet tzv. integrovaných dětí, avšak nedostatek asistentů pedagoga. Tento stav by rádi personálně vcelku zásadně navýšili, a to ze tří úvazků na 14 – zejména s plánovaným zánikem zdejší praktické školy ZŠ Textilánská v následujícím školním roce 2016/ 2017.

⁴⁰ podrobněji popsáno v jednotlivých částech SPSZ, zejména v kapitole Analýza potřeb a Návrhová část SPSZ (odkaz viz výše).

3. Strategická část

Strategická vize

V zapojených obcích fungují vzdělávací metody, přístupy a organizační postupy, které účinně zamezují dalšímu sociálnímu vyloučení místních ohrožených dětí a žáků. Na sociálním začleňování se podílí všichni aktéři.

Strategické cíle

Na základě analytické části MPI stanovujeme hlavní strategické cíle MPI Frýdlantsko. V tabulkách konkrétních cílů a opatření níže je u každého plánovaného opatření poznámka, zda se jedná o aktualizaci záměru dle SPSZ či nové opatření a dále uvádíme aktuální stav vývoje daného opatření.

Stanovujeme tyto hlavní strategické cíle

1. Obce podporují zavádění inkluzivního vzdělávání ve všech svých školách a vůči veřejnosti
2. MŠ jsou dobře připravené na práci s dětmi ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí - umí s dětmi i jejich rodiči správně pracovat a komunikovat
3. Děti ohrožené sociálním vyloučením a jejich rodiče jsou aktivně podporováni v nástupu do místních MŠ
4. ZŠ a SŠ jsou dobře připravené na práci se žáky ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí - umí se žáky i jejich rodiči správně pracovat a komunikovat
5. Všichni aktéři vzdělávání podporují děti a žáky ohrožené sociálním vyloučením v dosahování školního úspěchu, podporují jejich aktivní trávení volného času a rozvoj klíčových kompetencí a gramotností

1. Obce podporují zavádění inkluzivního vzdělávání ve všech svých školách a vůči veřejnosti

Tento strategický cíl odpovídá také tomu, že se do MPI zapojují obce, které již spolupracují s ASZ. Pracovníci obcí mají často dobře zmapované nedostatky a potřeby v oblasti sociálního vyloučení, uvědomují si potřebnost proinkluzivních opatření, ale naráží na neochotu a obavy většinové veřejnosti či kolegů na městském/obecním úřadě.

V rámci tohoto strategického cíle se soustředíme na zvýšení znalosti problematiky inkluze a sociálního začleňování mezi důležitými aktéry města a dále na otevřenou komunikaci s veřejností. Obce také nenechávají problematiku inkluze a začleňování na bedrech škol, mají proaktivní přístup a pomáhají školám ve zvládnutí situace.

	konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
1.1.	Vzdělávání představitelů škol a zřizovatele formou stáží v zahraničí, návštěv zkušenějších obcí a škol v ČR, sdílení zkušeností v rámci regionu Frýdlantska	Aktivity spolupráce	Cílem opatření je zlepšit u důležitých lokálních aktérů (zástupci města, lokálních politiků, pedagogů apod.) porozumění procesu inkluze pomocí příkladů dobré praxe a sdílením zkušeností s různými organizacemi a městy v ČR i v zahraničí	proběhnou min. 4 vzdělávací akce v rozsahu 1-3 dny	KPSVL , MAP	do prosince 2018	MAS Frýdlantsko z.s.	-	Plánováno jako součást KPSVL projektů v OP VVV
1.2.	Koordinátor inkluze - koordinátor inkluze v rámci LP sleduje dění na školách, zjišťuje potřeby škol, tyto informace shromažďuje a předává dalším aktérům ve vzdělávání. Pravidelně komunikuje se zástupci obcí, zejména se školským a sociálním odborem. Navrhuje nová zlepšení v rámci vzdělávací politiky apod.	Aktivity spolupráce	Obce nenechávají problematiku inkluze a začleňování na bedrech škol, mají proaktivní přístup a pomáhají školám ve zvládnutí situace prostřednictvím pracovníka města s potřebnými kompetencemi	1 plný úvazek koordinátora inkluze	KPSVL	do ledna 2017	obec Frýdlant	-	Plánováno jako součást KPSVL projektů v OP VVV
1.3.	Obce informují o společném vzdělávání pomocí lokálních vývěsek, článků v místních novinách, vznikají rozhovory s učiteli, dětmi a žáky o tom, jak se mění atmosféra na školách (zda vůbec) a co změny přináší, sdílí se příklady dobré praxe	Aktivity spolupráce	Obce nenechávají problematiku inkluze a začleňování na bedrech škol, mají proaktivní přístup a pomáhají školám ve zvládnutí situace	min. 20 mediálních vstupů v lokálních médiích, min. 2 veřejné debaty na téma inkluze	KPSVL, MAP	do prosince 2018	obce v rámci LP	nové	součást KPSVL OP VVV

	konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
1.4.	MŠ, ZŠ a SŠ pořádají cílená setkání s rodiči a veřejností na téma inkluze, transparentně komunikují případné změny, zlepšují komunikační prostředky a přizpůsobují formy komunikace a spolupráce	Aktivity spolupráce	MŠ, ZŠ a SŠ hledají cesty, jak zlepšit komunikaci s rodiči a více je zapojit do společného úsilí o úspěch jejich dětí a žáků ve vzdělávání	6 zapojených MŠ a ZŠ realizuje min. 1 besedu/zábavné odpoledne s rodiči zaměřené na konkrétní zkušenosti s inkluzí; školy pravdivě a transparentně informují rodiče o probíhajících změnách; školy realizují dotazníky a průzkumy spokojenosti rodičů	šablony , KPSVL, MAP	od září 2017	MŠ a ZŠ v rámci LP	nové	součást KPSVL OP VVV

2. MŠ jsou dobře připravené na práci s dětmi ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí - umí s dětmi i jejich rodiči správně pracovat a komunikovat

Tento cíl reaguje na skutečnost, že relativně velké množství dětí ve sledovaných obcích se neúčastní předškolního vzdělávání. Je to často z důvodů poměrně vysoké finanční náročnosti předškolního vzdělávání (např. nutnost celodenního stravování) spojené s nedostatkem práce ve vyloučených lokalitách. Pro matky bez práce je pak péče o děti hlavní smysluplnou náplní dne. Mnozí rodiče si také neuvědomují přínos předškolního vzdělávání pro jejich děti.

V době tvorby SPSZ byla tato potřeba spíše neuvědomovaná, ovšem s ohledem na novelu školského zákona, která zavádí povinný předškolní rok pro všechny děti, vzniká tlak na MŠ, aby s dětmi ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí pracovaly co nejdříve a zavedly účinné postupy, jak rodiny ve vyloučených lokalitách vhodně oslovit.

V rámci tohoto strategického cíle se soustředíme na zvýšení znalosti problematiky inkluze a sociálního začleňování přímo v mateřských školách a na vybudování účinného systému podpory dětí a rodičů ze SVL

konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
2.1. Školní asistenti a asistenti pedagoga a chůvy pro MŠ	Aktivity škol	MŠ potřebují posílit personální kapacity pro práci s dětmi ze socioekonomicky a kulturně znevýhodněného prostředí	MŠ disponují od roku 2016/ 2017 celkem min. 4 úvazky školních asistentů/asistentů pedagoga pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí	OPVVV (inkluze ⁴¹ , šablony) podpůrná opatření	od ledna 2017	ZŠ NmPs, ZŠ a MŠ Dětrichov, ZŠ a MŠ Višňová, ZŠ a MŠ Frýdlant	3.1.1. 3	MŠ žádají tyto pozice v projektech tzv. šablon
2.2. Zavádění nových metod do předškolního vzdělávání a výchovy např. formou kolegiální podpory, semináře mezi pedagogy, podpora hospitací a sdílení dobré praxe – vzájemné návštěvy mezi školami a pedagogy (také ze speciálních škol)	Aktivity škol	Pedagogové v MŠ často nedisponují potřebnými znalostmi práce s dětmi ze socioekonomicky a kulturně znevýhodněného prostředí (do MŠ zatím obvykle nedochází)	do vzdělávání v rozsahu 8-80 hod se zapojí min. 30 pedagogů MŠ v LP	KPSVL, šablony pro školy, MAP	od ledna 2017	všechny MŠ v LP	3.2.1. 1	Školy volí vzdělávání dle svých časových možností, kapacit a výsledků dotazníků MŠMT

⁴¹ Schválený projekt **Na jedné lodi**, r.č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000194

Projekt vzniká ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování a svými aktivitami přímo navazuje na cíle stanovené v SPSZ Frýdlantsko pro roky 2016-18. Projektové partnerství tvoří MAS Frýdlantsko, Člověk v tísni a ZŠ z regionu.

Projekt se zaměřuje na téma II. Prevence školní neúspěšnosti. Nabízí žákům individuální podporu (doučování v rodinách, starší kamarády, metodu FIO), pedagogům odborné konzultace v hodinách. Na školách vytváří podpůrné týmy pro práci se žáky se SVP a jejich rodinami.

konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
2.3. Bude posílena pozice Logopeda - ve Frýdlantu o 1 úvazek; v Novém Městě pod Smrkem o 1 úvazek	Aktivity škol	MŠ potřebují posílit personální kapacity pro práci s dětmi ze socioekonomicky a kulturně znevýhodněného prostředí	2 úvazky logopeda	vlastní zdroje, OP VVV	Od roku 2016/ 2017	Frýdlant, Nové Město pod Smrkem	3.1.2. 6	Tato aktivita vázne na nedostatku kvalifikovaných logopedů, MŠ proto často volí vzdělávání logopedických asistentů, kteří mohou fungovat pod vedením libereckých logopedů
2.4. Je nadále realizována předškolní přípravná třída při ZŠ Frýdlant pro 15 až 20 dětí se sociálním znevýhodněním (nyní realizováno z dotací MŠMT)	Aktivity škol	Děti ze SVL mají příležitost se včas a přátelsky seznámit se školním prostředím	1 předškolní přípravná třída fungující po dobu školního roku	dotace MŠMT	Od školního roku 2016/ 2017	Frýdlant	3.1.1.1	Aktivita probíhá
2.5. MŠ zajišťují ověřené pomůcky a vzdělávací materiály pro inkluzivní vzdělávání	Aktivity škol	MŠ potřebují vybavit pomůckami a zlepšit prostředí pro práci s dětmi ze socioekonomicky a kulturně znevýhodněného prostředí	6 MŠ disponuje vhodným vybavením	KPSVL, šablony pro školy, vlastní zdroje	od ledna 2017	všechny MŠ v LP	nové	Plánováno jako součást KPSVL projektů v OP VVV
2.6. MŠ zajišťují navýšení kapacity, zjišťují technickou možnost/nemožnost bezbariérových úprav a rozšíření MŠ	Infrastruktura	MŠ potřebují zlepšit infrastrukturu, případně kapacitu, aby mohly zapojovat do vzdělávání děti od 2 let a uspokojit zvýšenou poptávku po předškolním vzdělávání dětí ze SVL	6 MŠ přizpůsobí své kapacity pro zapojení dětí ze SVL	IROP	od ledna 2017	všechny MŠ v LP	nové	Dle Rozvoj infrastruktury - plán investic v MAP
2.7. Rodiče jsou zapojováni do aktivit MŠ formou výpomoci, účasti na akcích pro rodiče s dětmi, na výletech apod.	Aktivity škol	MŠ navazují dobré kontakty s rodiči z vyloučených lokalit a usilují o zapojení	6 MŠ organizuje aktivní odpoledne či brigády pro rodiče dětí	KPSVL OP VVV	od ledna 2017	všechny MŠ v LP	nové	Plánováno jako součást KPSVL projektů v OP VVV

3. Děti ohrožené sociálním vyloučením a jejich rodiče jsou aktivně podporováni v nástupu do místních MŠ

Tento cíl reaguje na skutečnost, že relativně velké množství dětí ve sledovaných obcích se neúčastní předškolního vzdělávání. Je to často z důvodů poměrně vysoké finanční náročnosti předškolního vzdělávání (např. nutnost celodenního stravování) spojené s nedostatkem práce ve vyloučených lokalitách. Pro matky bez práce je pak péče o děti hlavní smysluplnou náplní dne. Mnozí rodiče si také neuvědomují přínos předškolního vzdělávání pro jejich děti. V rámci tohoto cíle budeme rozvíjet přestupné formy spolupráce s dětmi a rodiči ze SVL např. formou předškolních klubů nebo formou SAS.

Tento cíl se soustředí na podporu rodin ze strany NNO v regionu, které se věnují sociální práci a vzdělávání a dále ze strany sociálních odborů apod.

konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
3.1. V regionu funguje SAS a další NNO, které motivují klientské rodiny s předškolními dětmi k jejich umístění do MŠ a informují rodiny o prospěšnosti předškolního vzdělávání apod.	Aktivity spolupráce	Zvýšení motivace dětí a rodin ze SVL se dosáhne zapojením NNO působící v regionu v oblasti sociálních služeb příp. se přizve ke spolupráci NNO z jiného regionu.	min. 20 rodin, s nimiž SAS pracuje	OPZ, KPSVL	od ledna 2017	NNO a sociální odbory v regionu	3.1.1.2	Krajský projekt SAS byl schválen v červenci 2016. Spuštění služby se plánuje na leden 2017
3.2. Předškolní kluby pro děti ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí	Aktivity spolupráce	Je potřeba zřídit "přestupní" předškolní kluby pro děti ze socioekonomicky a kulturně znevýhodněného prostředí. Cílem těchto klubů je pozitivně motivovat a podchytit cílovou skupinu tak, aby se s ní dalo dále pracovat a zapojit ji do předškolního vzdělávání	ve Frýdlantu a v Novém Městě pod Smrkem funguje předškolní klub vždy pro min. 10 dětí ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí	KPSVL (mzdové náklady), vlastní a dotační zdroje (vybavení)	od ledna 2017	NNO v regionu ve spolupráci se školkami	3.1.1.4 /3.1.1.5	Předškolní klub ve Frýdlantu je plánován v rámci KPSVL OP VVV, Nové Město pod Smrkem zatím klub nerozvíjí

4. ZŠ a SŠ jsou dobře připravené na práci se žáky ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí - umí se žáky i jejich rodiči správně pracovat a komunikovat

Tento cíl se soustředí na změny přímo na existujících ZŠ a SŠ v oblasti LP.

Dle dotazníkového šetření mají ZŠ v zapojených obcích velký zájem na zlepšení v oblasti inkluze. Pro ZŠ je inkluze hned druhou prioritní oblastí. Tento zájem souvisí také s velkými obavami, které aktéři ve vzdělávání z probíhající reformy pocítují. Učitelé a ředitelé si uvědomují praktická rizika a malou připravenost škol na změnu ve vzdělávacím přístupu směrem k individualizaci. ZŠ přitom konstatují opakovaně nedostatečné finance na personální zajištění (např. asistentů pedagoga, pedagogické i nepedagogické pracovníky). Z jednání v pracovních skupinách dále vyplývá obava nejen z financí ale i z nedostupnosti vhodného personálu v regionu (nedostatků jsou např. dobří asistenti pedagoga nebo obecně psychologové)

konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
4.1. Kapacity školních psychologů a speciálních pedagogů jsou od škol. roku 2016/ 2017 navýšeny na 3 úvazky psychologa a 3 úvazky spec. ped., přičemž 1 psycholog a 1 pedagog fungují na detašovaném pracovišti v Novém Městě pod Smrkem min. jeden den v týdnu; kapacita celkem – 150 vyšetření ročně	Aktivity spolupráce	ZŠ a SŠ potřebují posílit personální kapacity pro práci se žáky ze socioekonomicky a kulturně znevýhodněného prostředí a práci školních poradenských pracovišť	3 úvazky psychologa a 3 úvazky speciálního pedagoga	šablony, KPSVL, Na jedné lodi	od září 2017	všechny ZŠ a SŠ v LP	3.1.2.1	Ve Frýdlantu vzniká SPC
4.2. ZŠ na Frýdlantsku disponují dostatkem školních asistentů či asistentů pedagoga pro žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí	Aktivity škol	ZŠ a SŠ potřebují posílit personální kapacity pro práci se žáky ze socioekonomicky a kulturně znevýhodněného prostředí	min. 6 úvazků školního asistenta/asistenta pedagoga	šablony, Na jedné lodi, podpůrná opatření, dotace kraje a MŠMT	od září 2017	všechny ZŠ a SŠ v LP	3.1.2.2	ZŠ aktuální volí šablony, případně využívají možnosti projektu jedné lodi Na

konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
4.3. Vzdělávání pedagogů formou DVPP, kolegiální podpory, supervize, mentoringu či stáží na ZŠ v ČR i v zahraničí, sdílení zkušeností	Aktivity škol	Pedagogové ZŠ a SŠ zvyšují své znalosti v oblasti individualizace vzdělávání, inkluze a práce se žáky se SVP	min. 30 vzdělávacích akcí ročně na ZŠ a SŠ v LP	šablony, Na jedné lodi, MAP	od září 2017	všechny ZŠ a SŠ v LP	3.2.1.3 /3.2.1.2	Školy volí vzdělávání dle svých časových možností, kapacit a výsledků dotazníků MŠMT
4.4. ZŠ přizpůsobují vzdělávací prostředí větší individualizaci a podporují inkluzi volbou vhodných vzdělávacích metod a pomůcek (např. Montessori, Kikus, Grunnlaget, Hejného metoda apod.)	Aktivity škol	ZŠ a SŠ zlepšují vybavenost pomůckami a speciálními učebnami pro zvýšení atraktivity vzdělávání žáků se SVP a možnost lepší individualizace vzdělávání	6 ZŠ a 2 SŠ vybavených potřebnými pomůckami a vhodným vzdělávacím prostředím	KPSVL, šablony	od září 2017	všechny ZŠ a SŠ v LP	nové	Dle Rozvoj infrastruktury - plán investic v MAP
4.5. ZŠ přizpůsobují prostory škol potřebám inkluze a individualizace (bezbariérovost, kapacita, specializované učebny apod.)	Infrastruktura	ZŠ a SŠ zlepšují vybavenost pomůckami a speciálními učebnami pro zvýšení atraktivity vzdělávání žáků se SVP a možnost lepší individualizace vzdělávání	Do roku 2018 bude v objektu ZŠ Frýdlant hotova přestavba 4 specializovaných učeben v rámci inkluzivního vzdělávání pro výuku cizích jazyků, digitálních technologií a přírodních oborů včetně výtahu pro děti se sníženou pohyblivostí; ZŠ využívají např. podkrovní prostory k přestavbě na učebny	IROP	od září 2017	všechny ZŠ a SŠ v LP	3.1.2.8	Projekt je v přípravě
4.6. ZŠ a SŠ podporují doučování žáků , aktivity kariérového poradenství apod., pořádají pravidelná setkání k vyhodnocení školní úspěšnosti/neúspěšnosti žáků	Aktivity škol	ZŠ a SŠ věnují zvýšenou pozornost motivaci žáků k dokončení docházky, prevenci školního neúspěchu, věnují se kariérovému poradenství a pravidelně vyhodnocují úspěšnost zvolených strategií	8 ZŠ a SŠ má vlastní program prevence školního neúspěchu	KPSVL, šablony, MAP	od září 2017	všechny ZŠ a SŠ v LP, případně NNO působící v regionu	3.3.1.1	Aktivity budou součástí setkávání v projektu MAP, PS inkluze
4.7. Na ZŠ a SŠ probíhají programy primární i sekundární prevence , jednodenní i vícedenní kurzy a besedy věnující se prevenci drog,	Aktivity škol	ZŠ a SŠ věnují zvýšenou pozornost prevenci sociálně patologických jevů svých žáků	8 ZŠ a SŠ se věnuje prevenci sociálně patologických jevů	dotace MŠMT, vlastní zdroje	od září 2017	všechny ZŠ a SŠ v LP	3.4.1.1	Kurzy a besedy nabízí ve výběžku Maják a Advaita. KÚ LK se zapojil

konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
šikany, kyberšikany, adaptační pobyty apod.								do projektu „Kraje pro bezpečný internet“.

5. Všichni aktéři vzdělávání podporují žáky ohrožené sociálním vyloučením v dosahování školního úspěchu, podporují jejich aktivní trávení volného času a rozvoj klíčových kompetencí a gramotnosti

Tento cíl se soustředí na podnětné mimoškolní prostředí, rozvoj neformálních a preventivních aktivit při práci s cílovou skupinou žáků ZŠ a SŠ ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí. Jsou podporovány aktivity NNO, které se věnují neformálnímu vzdělávání a volnočasovým aktivitám a sociální práci. NNO jsou vedeny ke spolupráci se školami, k systematictějšímu přístupu k neformálnímu vzdělávání tak, aby podporovalo klíčové kompetence, gramotnosti a školní úspěch žáků.

konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
5.1. Koordinátor vzdělávání, partneři „platformy Vzdělávání“, asistenti pedagogů, SAS a další služby od roku 2016/2017 aktivně vyhledávají a nabízejí stipendia pro studium na SŠ pro sociálně znevýhodněné žáky/studenty ; SAS, TSP, výchovní poradci motivují 20 rodin ročně k dalšímu vzdělávání žáků po ukončení ZŠ	Aktivity spolupráce	Aktéři působící ve vzdělávání a sociálních službách podporují stipendia pro žáky SŠ a další vzdělávání po ukončení ZŠ či SŠ	20 podpořených žáků SŠ ročně	nadace, SŠ	od září 2017	NNO působící v oblasti sociálních služeb, sociální odbory, SŠ	3.3.1.2 /3.3.1.3	SAS se rozběhne v regionu od ledna 2017, stipendia pro SŠ žáky fungují na SŠHL Frýdlant

	konkrétní opatření/aktivita	typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
5.2.	Vznikají nové volnočasové kluby pro neorganizovanou mládež 1., 2. stupně i SŠ či pokračuje a rozšiřuje se činnost těch stávajících. Kluby se soustředí na vrstevnické vzdělávání, peer programy, motivaci a podporu aktivního trávení volného času	Aktivity spolupráce	Aktéři působící ve vzdělávání a sociálních službách podporují aktivní trávení volného času mládeže a prevenci soc.pat.jevů	min. 4 volnočasové/neformální kluby či NZDM ve výběžku (Nové Město pod Smrkem, Višňová, Frýdlant, Bulovka) pro celkem 100 žáků ve věku 6-20 let	OPZ, KPSVL, vlastní zdroje obcí	od září 2017	NNO působící v oblasti sociálních služeb a vzdělávání	3.4.2.1 /3.4.2.4/3.4.2.2	projekt Lib. Kraje pro NZDM Frýdlant byl schválen v 07/2016, zahájení činnosti klubu se plánuje na leden 2017, volnočasový klub ve Višňové bude projektem KPSVL OP VVV, NZDM v NMpS funguje bez problémů a AMARo Suno ve Višňové rovněž
5.3.	NNO působící v oblasti sociální a vzdělávací pořádají besedy, víkendové pobyty a tábory se zřetelem na prevenci kriminality a soc. pat. jevů pro N žáků ze SVL	Aktivity spolupráce	Aktéři působící ve vzdělávání a sociálních službách podporují aktivní trávení volného času mládeže a prevenci soc.pat.jevů	min. 10 besed, 2 tábory a 4 víkendové pobyty každý rok v regionu LP	nadace, dotační grant města Frýdlant, KPSVL, dotační program MVČR	od září 2017	NNO působící v oblasti sociálních služeb a vzdělávání	3.4.2.5	DDM v regionu pořádají příměstské tábory, Sdružení pro děti a mládež Frýdlant pořádá letní tábor 2016, obce v KPSVL
5.4.	Od školního roku vznikne platforma pedagogů, pedagogických pracovníků a dalších pracovníků pracujících s dětmi a mládeží (pediatři, OSPOD, zástupci NNO – NZDM, SAS, volnočas. klubů, TP, apod.), která se bude scházet 4x do školního roku nad výchovnými a vzdělávacími problémy se zřetelem na žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí; pozn.: může být obdobou TPS Vzdělávání při LP Frýdlantsko	Aktivity spolupráce	Aktéři působící ve vzdělávání a sociálních službách pořádají případové konference a setkání za účelem vyhodnocování strategie MPI a konkrétních případů	min. 4 setkání v regionu ročně	MAP, KPSVL, OPZ	od září 2017	sociální odbory, MŠ, ZŠ, SŠ, NNO	3.4.2.7 /3.2.1.4	Lbc kraj plánuje svoji systémovou výzvu pro tyto činnosti v rámci OPZ; rámci projektu MAP funguje pracovní skupina inkluze, která se schází 4x do roka

konkrétní opatření/aktivita		typ aktivity	zdůvodnění/cíl	indikátory	zdroje	termín	zodpovědnost	SPSZ	aktuální stav
5.5.	SAS a NNO působící v regionu poskytují skupinové a individuální doučování	Aktivity spolupráce	Aktéři působící ve vzdělávání a sociálních službách podporují mimoškolní skupinové i individuální doučování žáků ZŠ a SŠ	min. 40 doučovaných žáků v oblasti LP	Na jedné lodi, IP Lib. Kraj	od září 2017	NNO působící v oblasti sociálních služeb a vzdělávání	3.1.2.5 /3.1.2.5/3.1.2.4	V projektu Na jedné lodi je plánována aktivita doučování a starší kamarád
5.6.	Aktivity zacílené na a snížení počtu předčasných odchodů ze vzdělání (především SŠ,) - TSP, SAS, výchovní poradci, pracovníci ÚP (dávky státní sociální podpory, zprostředkování zaměstnání), pracovníci soc. odboru MÚ, apod.	Aktivity spolupráce	Čistá neúspěšnost žáků SŠ v negymnaziálních oborech se pohybuje kolem 30%, což je poměrně vysoké číslo. Situaci dosud řeší SŠHL osamoceně. Je vhodné zapojit do snižování neúspěšnosti více aktérů.	min. 20 žáků SŠ, s nimiž se pracuje	KPSVL, OPZ	od září 2017	NNO působící v oblasti sociálních služeb, sociální odbory, SŠ	-	Probíhají zatím pouze ad hoc aktivity, není plánován žádný systémový projekt

4. Implementační část

Implementace MPI se bude opírat o již nastavené mechanismy spolupráce široké škály aktérů v rámci platformy LP Frýdlantsko a MAP Frýdlantsko. O možnosti vzniku MPI byli partneři LP informováni na jednání LP Frýdlantsko dne 29.3.2016. Konkrétní informace o podobě MPI, jeho cíli a struktuře byly aktérům poskytnuty v rámci PS Inkluze MAP uskutečněných v dubnu 2016. Rozhodnutí o zpracování MPI bylo přijato na jednání ŘV MAP v dubnu. Svazek obcí spolu s ŘV, zástupci MASiF a Agentury se shodli, že východiskem pro plánování budou stávající dokumenty LP, MAP, příp. měst a obcí Frýdlantska.

Pro pochopení způsobu řízení implementace je nutné popsat realizační strukturu a odpovědnost, pravomoci a kapacity jejích jednotlivých složek.

Svazek obcí spolupracujících s Agenturou: je nositelem MPI, vytváří ho ve spolupráci s Pracovní skupinou Inkluze, zástupci MASiF a zástupci Agentury (lokální konzultant a od léta/podzimu 2016 konzultant pro inkluzivní vzdělávání). Rady všech obcí schvalují MPI, tam, kde rada obce není ustavena, pak MPI schvaluje zastupitelstvo.

Lokální partnerství na Frýdlantsku: funguje od roku 2014, kdy Agentura pro sociální začleňování (ASZ) uzavřela spolupráci s Mikroregionem Frýdlantsko. Aktivně se do procesu LP zapojilo celkem osm měst a obcí (Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Bulovka, Heřmanice, Dětřichov, Kunratice, Višňová, Habartice) a celá řada dalších subjektů působících na jejich území.⁴²

Lokální konzultant: je pracovníkem Agentury, který organizuje chod lokálního partnerství, zajišťuje facilitaci v rámci jednání pracovních skupin a LP, je zodpovědný za tvorbu strategických dokumentů LP. V procesu plánování a tvorby MPI bylo jednou z rolí Agentury předvídání a řízení rizik a dohled nad zapojením všech relevantních aktérů.

Konzultant pro inkluzivní vzdělávání (IV): je pracovníkem Agentury. Poskytuje obcím intenzivní komplexní podporu v oblasti IV. Zajišťuje ustavení a chod pracovních skupin lokálních partnerství na podporu IV. Přenáší na lokální úroveň příklady dobrých praxí. Předpokládá se, že konzultant pro IV začne působit v lokalitě v létě nebo na podzim 2016.

Místní akční skupina Frýdlantsko (MASiF): pracuje pro udržitelný rozvoj Frýdlantska zejména cestou přípravy a implementace dlouhodobých rozvojových programů se zapojením veřejnosti, ale i realizací vlastních projektů. Její aktuální činností je příprava komunitně vedené strategie (CCLD), v březnu 2016 zahájila společný program rozvoje vzdělávání na Frýdlantsku (MAP Frýdlantsko, podpořen z OP VVV - CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000314). Pracovníci MASiF jsou členy PS vzdělávání.

Manažer SPSZ: je pracovníkem MASiF a v součinnosti s lokálním konzultantem je zodpovědný za přípravu projektových záměrů, spolupracuje s partnery, kteří jsou žadateli dotací z operačních programů, pomáhá jim s přípravou projektů a následně s jejich administrací. Opět v součinnosti s lokálním konzultantem dohlíží na plnění SPSZ, je schopen vést pracovní skupiny a průběžně evaluuje SPSZ. Po skončení procesu LP ze strany Agentury, přebírá tuto činnost na základě předem připravené exit strategie.

Struktura MAP: projektový tým MAP je sestaven z pracovníků MASiF. Projektový tým připravuje podklady a organizuje jednání jednotlivých pracovních skupin a Řídícího výboru (ŘV) MAP. V rámci MAP jsou stanoveny 4 pracovní skupiny – Gramotnosti, Řízení, Inkluzivní vzdělávání, Předškolní

⁴² viz výše uvedený seznam členů LP

vzdělávání. V ŘV a PS MAP jsou zástupci nositele MPI, laické i odborné veřejnosti, MASiF a Agentury. MPI vzniká souběžně s tvorbou MAP. Na tvorbu MPI se zaměřuje především PS Inkluze a ŘV MAP poté schvaluje její návrhy a přijímá rozhodnutí. V rámci struktury ŘV MAP se hlasování o přijetí návrhů k MPI účastní pouze členové, kteří působí na území obcí spolupracujících s Agenturou.

Bezprostředně poté, co ŘV MAP přijal rozhodnutí o zpracování MPI, začaly se na jednání PS Inkluze připravovat podklady, stanovily se vize a zformulovaly cíle. Jak již bylo zmíněno v úvodu této části, panovala shoda mezi jednotlivými aktéry, že východiskem pro plánování budou stávající dokumenty LP, MAP, příp. měst a obcí Frýdlantska. Byl kladen důraz na spolupráci s jednotlivými aktéry lokálního partnerství a MAP tak, aby bylo možné efektivně využít všech poznatků o potřebách a možnostech řešení, které se projednávaly v jednotlivých pracovních skupinách a na dalších platformách již dříve. Plánovací období plynule přešlo do období samotné tvorby MPI a zformulované cíle se dále rozpracovávaly do jednotlivých specifických cílů, opatření a aktivit.

Nositel MPI má za to, že tímto způsobem fungující realizační struktura zajišťuje plnou transparentnost. Veškerá rozhodnutí jsou přijímána v rámci pracovních skupin a z jejich jednání jsou pořizovány písemné zápisy, ke kterým se před jejich zveřejněním mohou vyjádřit všechny složky realizační struktury. Takto nastavený mechanismus garantuje nejen transparentnost, ale i předchází případným střetům zájmů.

Ke zpracování analytické části přistupoval nositel s vědomím důležitosti této části jakožto základního stavebního kamene celého MPI. Kvalitní analytická část je podkladem nejen následné argumentace a pojmenování příčin, ale taktéž k identifikování rizik. V následujícím odstavci bude pozornost věnována identifikaci rizik ohrožující samotnou realizaci MPI, včetně popisu přijatých opatření k řízení těchto rizik.

Rizika a ohrožení

To, co by mohlo ohrozit realizaci MPI, jsou tato identifikována rizika:

- negativní postoj veřejnosti a části učitelů k inkluzi (“to nemůže fungovat”, “uškodí to dětem”)
- nespolupracující rodiče, nespolupracující instituce a jiní relevantní aktéři
- dalším rizikem je, že učitelé mají pochopitelné obavy z toho, jak bude společné vzdělávání fungovat a zda se opravdu podaří zajistit potřebné finance a personál.
- jako velké riziko je vnímána malá kapacita místní PPP, která bude připravovat posudky dle nového režimu, ale již v současné době je čekají lhůta na vyšetření 3 měsíce.
- dalším rizikem ohrožující realizaci MPI by mohla být nízká kvalita připravovaných projektů a nedostatek personálních kapacit na plnění MPI

Díky včasné analýze rizik a následnému vyhodnocení je možné předcházet zbytečným a očekávatelným rizikům během celé realizace MPI. Důraz je kladen na transparentnost a na zapojení co nejširší škály aktérů působících v území. Díky informacím, které proudí oběma směry mezi platformami a odbornou i laickou veřejností, lze očekávat postupné zlepšování obrazu inkluzivního vzdělávání, jehož negativní obraz často pramenil z neinformovanosti nebo zkresleného mediálního obrazu. S těmi rodiči, kteří i přes osvětu a komunikační aktivity neprojeví zájem o spolupráci se školou, bude možné pracovat v rámci již existující terénní (sociální) práce. Očekává se taktéž rozšíření kapacit terénní sociální práce a odborného poradenství a vzniku sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi na Frýdlantsku, jejichž potřebnost byla identifikována v SPSZ. Od zahájení Lokálního partnerství v roce 2014 se nepřetržitě pracuje na posílení spolupráce mezi jednotlivými aktéry v

území a i při tvorbě a realizaci MPI je to považováno za jednu z hlavních priorit. K dosažení požadované kvality projektových žádostí bude nápomocna Agentura pro sociální začleňování.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, bude se implementace MPI opírat o již nastavené mechanismy spolupráce široké škály aktérů v rámci platform LP Frýdlantsko a MAP Frýdlantsko. Důraz bude kladen zejména na prohloubení spolupráce ředitelů škol v území a větší zapojení rodičů do spolupráce se školou. Ředitelé škol a zástupci rodičů jsou členy nejen ŘV MAP, ale i jednotlivých PS MAP.

K monitorování MPI a hodnocení jeho plnění bude docházet průběžně v rámci PS MAP a LP. Díky rozpracování specifických cílů do jednotlivých opatření a aktivit lze jednoduše sledovat, zda dochází k plnění specifických cílů a v případě zjištění jejich neplnění je možné navrhnout nápravu, příp. zdůvodnit jejich neplnění. V rámci PS bude probíhat diskuze nad aktuálností MPI, budou do něj zapracovány nové poznatky nebo nová opatření, a to na základě nově vydefinovaných potřeb. MPI bude tedy evaluován průběžně a po každém roce jeho platnosti by mělo dojít k jeho kompletní evaluaci. Výsledky evaluace budou předkládány ŘV MAP. Členové ŘV MAP jsou zároveň členy PS MAP a LP, je tudíž zajištěno předávání informací mezi jednotlivými částmi realizační struktury.